

Schadevergoeding en verjaring

173

Shockschade toegewezen

Rechtbank Den Haag
25 september 2019, nr. C/09/535594/HA ZA
17-715, ECLI:NL:RBDHA:2019:9987
(mr. Ritsema van Eck-van Drempt, mr.
Brandt, mr. Sturm)
Noot mr. P.J. klein Gunnewiek

Shockschade. Directe confrontatie. Hevige emotionele schok. Geestelijk letsel.

[BW art. 6:162, 6:106, 6:107, 6:108]

In deze civiele bodemprocedure hebben een man, vrouw en hun zoon schadevergoeding gevorderd van de man die hun dochter en zus met vele messteken om het leven heeft gebracht. De man is strafrechtelijk veroordeeld voor moord en veroordeeld tot zeven jaar cel met tbs. De nabestaanden werden na het overlijden geconfronteerd met de gruwelijke en gedetailleerde informatie over de moord op hun dochter en zus. Zij konden het slachtoffer vanwege forensisch onderzoek pas twee dagen na het overlijden zien. Zij hebben toen een deel van de verwondingen gezien, terwijl zij wisten dat de kleding en een sjaaltje de vele en ernstige steekwonden bedekten. De ontvangen informatie in combinatie met wat zij wel en juist niet hebben gezien maakte dat zij zich een duidelijk en specifiek beeld hebben kunnen vormen van de omstandigheden waaronder hun dochter en zus om het leven is gebracht. Dat beeld is nadien, gedurende het strafproces, alleen maar versterkt. De rechtbank heeft geoordeeld dat sprake is geweest van een directe confrontatie met de ernstige gevolgen van de moord op hun dochter en zus, hetgeen bij de nabestaanden een hevige emotionele schok heeft veroorzaakt. Voor beantwoording van de vraag of sprake is geweest van geestelijk letsel heeft de rechtbank vervolgens een psychiater benoemd. Ten aanzien van alle nabestaanden kon de psychiater oordelen dat in het

verleden sprake is geweest van klachten en symptomen in het kader van een acute PTSS en de rechtbank heeft op basis van de rapporten van de deskundige aangenomen dat ook aan de eis van het bestaan van geestelijk letsel is voldaan waarna de vordering van de nabestaanden (deels) werd toegewezen.

1. [Eiser sub 1] te [plaats 1],
2. [eiseres sub 2] te [plaats 1],
3. [eiser sub 3] te [plaats 1],

eisers,

advocaat: mr. L.J.G. Derks te 's-Gravenhage, tegen

[gedaagde] te [plaats 2],

gedaagde,

advocaat mr. M. de Reus te Rotterdam.

Eisers zullen hierna gezamenlijk [eiser sub 1 c.s.] worden genoemd, of, afzonderlijk, de vader, de moeder en de broer. Gedaagde zal [gedaagde] genoemd worden.

1. De procedure

(...; red.)

2. De verdere beoordeling

De gestelde aansprakelijkheid van [gedaagde] tegenover [eiser sub 1 c.s.] op grond van onrechtmatige daad (6:162 BW)

2.1. Uitgangspunt is dat [eiser sub 1 c.s.] direct geconfronteerd zijn met de gevolgen van het handelen van [gedaagde] en dat die confrontatie bij hen een hevige emotionele schok heeft veroorzaakt. De rechtbank heeft met het oog op de vaststelling of bij [eiser sub 1 c.s.] sprake is van geestelijk letsel – hetgeen in het algemeen slechts het geval zal zijn als sprake is van een in de psychiatrie erkend ziektebeeld – een deskundige benoemd. Zij verwijst naar haar vonnis van 19 september 2018 (hierna: het eerste tussenvonnis).

2.2. De deskundige heeft, zoals verzocht, de vader, de moeder en de broer afzonderlijk onderzocht en een rapport uitgebracht. De rechtbank neemt op basis van de desbetreffende rapporten aan dat uit de directe confrontatie van [eiser sub 1 c.s.] met de ernstige gevolgen van het handelen van [gedaagde] geestelijk letsel is voortgevloeid. De deskundige acht het op basis van de gedane anamneses wat betreft de vader zeer aannemelijk

en wat betreft de moeder en de broer aannemelijk dat sprake is geweest van klachten en symptomen in het kader van een acute stressstoornis/post-traumatische-stressstoornis (PTSS), geïnclassificeerd als 308.3 en 309.81 volgens het DSM-5 classificatiesysteem, als gevolg van het gewelddadige overlijden van hun dochter, respectievelijk zus, op 25 februari 2012. De deskundige heeft dit bij ieder van de onderzochten aan de hand van individuele omstandigheden gespecificeerd. Hij neemt daarbij in aanmerking dat zijn onderzoek in retrospectief diende te gebeuren en zonder dat beschikt kon worden over een eerder psychiatrisch onderzoek, hetgeen het onderzoek bemoeilijkt. Hij motiveert aan de hand van de door [eiser sub 1 c.s.] ieder voor zich, en volgens de deskundige als consistent en betrouwbaar gekwalificeerde, beschreven emotionele en gedragsmatige reactievormen en de duur daarvan waarom hij, ondanks de retrospectieve beoordeling, tot zijn conclusies komt. De deskundige heeft verder onderzocht en bij zijn conclusies betrokken of en in hoeverre er problemen en gebeurtenissen met psychisch effect zijn die dateren van vóór het overlijden van [slachtoffer] en, voor zover dit het geval is, in hoeverre deze een rol (kunnen) hebben gespeeld bij het ontstaan van de stoornis nadien. De deskundige acht verder aannemelijk dat de PTSS bij de vader, de moeder en de broer heeft geleid tot beperkingen ten aanzien van hun functioneren, die hij in zijn rapporten beschrijft. De rechtbank acht het onderzoek van de deskundige wat betreft opzet en inhoud zorgvuldig en is van oordeel dat de rapporten voldoen aan de daaraan te stellen eisen van consistentie, inzichtelijkheid en logica. Gelet op het vorenstaande, en nu [gedaagde] zich overigens niet tegen de inhoud van de deskundigenrapporten heeft verweerd, is de conclusie gerechtvaardigd dat geestelijk letsel is ontstaan zoals vereist voor het bestaan van 'shockschade'.

2.3. De rechtbank stelt tevens op basis van de rapporten van de deskundige vast dat op dit moment niet langer gesproken kan worden van het bestaan van geestelijk letsel. Bij geen van de onderzochten heeft hij actueel een diagnose in het DSM-5 classificatiesysteem vastgesteld. In alle gevallen is volgens de deskundige de PTSS in remissie gekomen en alleen bij de moeder is vermoedelijk nog sprake van enkele restklachten van de PTSS die in lichte en in wisselende mate kunnen leiden tot bepaalde beperkingen in het dagelijks leven. Dit

laatste is naar het oordeel van de rechtbank onvoldoende om nog steeds te kunnen spreken van geestelijk letsel in de hiervoor bedoelde zin.

2.4. Het vorenstaande leidt, nu er wat betreft de aansprakelijkheidsvraag verder geen geschilpunten zijn, tot het oordeel dat [gedaagde] aansprakelijk is uit hoofde van onrechtmatige daad tegenover [eiser sub 1 c.s.]

2.5. De rechtbank oordeelt als volgt over de hoogte van de gevorderde schadevergoeding wegens onrechtmatig handelen van € 54.691,22. De hoogte van de gevorderde immateriële schade van € 12.658,50 voor ieder van eisers is niet weersproken, zodat de vordering van [eiser sub 1 c.s.] voor die schade toewijsbaar is. De rechtbank acht tevens toewijsbaar de gevorderde vergoeding van kosten van medicatie (€ 42,58 voor de vader) en de kosten van therapie van € 840,=, € 1.644,96 en € 468,= voor respectievelijk de vader, de moeder en de broer. Dit gelet op de overgelegde nota's en het rapport van de deskundige dat de vader in verband met de PTSS diazepam heeft geslikt. De gevorderde vergoeding wegens gemaakte reiskosten (€ 212,18 van de vader) en de vergoeding van vervangende sleutels (€ 100,= van de vader) zijn niet weersproken, zodat de vordering ook op deze onderdelen wordt toegewezen. De rechtbank acht het door de vader en de moeder gevorderde gederfde verlies aan arbeidsvermogen in het licht van de betwisting door [gedaagde] echter onvoldoende feitelijk toegelicht om voor volledige vergoeding in aanmerking te komen. Niet is in geschil dat de ouders, die een installatiebedrijf in zonweringen hebben, als natuurlijke personen inkomensschade wegens verlies aan omzet als gevolg van het onrechtmatig handelen van [gedaagde] kunnen hebben geleden. [gedaagde] bestrijdt echter de hoogte van de gevorderde schadepost van € 18.367,= (€ 9.188,= voor ieder van de ouders) als onvoldoende onderbouwd. De rechtbank overweegt dat niet gebleken is dat [eiser sub 1 c.s.] arbeidsongeschikt zijn geraakt als gevolg van het onrechtmatig handelen van [gedaagde] tegenover hen. Ter zitting is gebleken dat de vader en de moeder twee dagen na de crematie weer aan het werk zijn gegaan. Een en ander laat onverlet dat de rechtbank aannemelijk acht dat zij enige inkomensschade hebben geleden gelet op hun geringere belastbaarheid vanwege het overlijden van hun dochter en de PTSS die zij hebben ontwikkeld. Uit de overgelegde cijfers blijkt ook dat zij in de jaren na het overlijden minder omzet hebben

gemaakt ten opzichte van 2011. Niet blijkt echter dat de gestelde omzetzendering volledig het gevolg is van het overlijden van [slachtoffer]. Dit mede nu blijkens de overgelegde stukken alleen 2011 als referentiejaar is genomen, zodat niet kan worden vastgesteld of dat jaar als voldoende representatief ten opzichte van voorgaande jaren kan worden beschouwd. De rechtbank begroot deze schade schattenderwijs in redelijkheid op in totaal € 7.500,= (€ 3.750,= voor ieder van de ouders).

De aansprakelijkheid van [gedaagde] voor gemaakte uitvaartkosten (artikel 6:108 BW).

2.6. De rechtbank verwijst naar haar eerste tussenvonnissen en zal [gedaagde] veroordelen tot betaling van een bedrag van € 12.327,12 aan de vader.

Slotsom en proceskosten

2.7. Het vorenstaande leidt tot de conclusie dat [gedaagde] veroordeeld zal worden tot betaling van een bedrag van € 29.930,38 aan de vader, een bedrag van € 18.053,46 aan de moeder en een bedrag van € 13.126,50 aan de broer, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf 25 februari 2012. De rechtbank merkt op dat de vordering van [eiser sub 1 c.s.] uit hoofde van onrechtmatige daad vanaf de datum van overlijden van [slachtoffer] opeisbaar is en [gedaagde] van rechtswege in verzuim is. Gelet de gedeeltelijk toegewezen vordering tot schadevergoeding, hebben [eiser sub 1 c.s.] geen zelfstandig belang meer bij de gevorderde verklaring voor recht, zodat deze zal worden afgewezen.

2.8. [gedaagde] zal, als de in het ongelijk gestelde partij, veroordeeld worden in de kosten van de procedure aan de zijde van [eiser sub 1 c.s.] gevallen. [eiser sub 1 c.s.] hebben geprocedeerd op basis van een toevoeging. Eisers met een toevoeging betalen een lager griffierecht. Verder worden in dat geval de kosten van de deurwaarder voor het uitbrengen van het exploit en/of advertentiekosten van rijkswege vergoed. Die kosten zijn dus niet voor rekening van de eisende partij. [eiser sub 1 c.s.] hebben aan de deurwaarder slechts de in het exploit opgenomen kosten voor verschotten hoeven voldoen (artikel 40 lid 1 van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000). De kosten van het deskundigenbericht komen eveneens ten laste van [gedaagde] als in het ongelijk gestelde partij. Die kosten belopen € 6.715,50 inclusief btw. Het door [eiser sub 1 c.s.] te betalen voorschot (ditzelfde bedrag) is bij het tweede tussen-

vonnissen voorlopig in debet gesteld. Nu [gedaagde] met een toevoeging procedeert, dienen de deskundigenkosten ingevolge artikel 244 lid 1 Rv aan de griffier te worden betaald, zoals hierna in het dictum bepaald. Gelet op het voorgaande wordt [gedaagde] slechts veroordeeld tot betaling van het lagere griffierecht, de verschotten en ten slotte tot vergoeding van het – hierna in het dictum vast te stellen – salaris van de advocaat aan [eiser sub 1 c.s.] Deze vergoeding voor het salaris moet door de advocaat worden verrekend met de op grond van de Wet op de rechtsbijstand aan de advocaat toegekende vergoeding. Het salaris advocaat beloopt in dezen € 2.685 (2,5 punten, tarief IV). Verder wordt [gedaagde] veroordeeld tot betaling van de deskundigenkosten aan de griffier.

2.9. De rechtbank begroot de proceskosten aan de zijde van [eiser sub 1 c.s.] tot op heden dan ook als volgt:

- griffierecht € 78,=
 - verschotten € 3,74
 - deskundigenbericht € 6.715,50
 - salaris advocaat € 2.685,=
- Totaal € 9.482,24

3. De beslissing

De rechtbank

3.1. veroordeelt [gedaagde] om te betalen aan de vader ([eiser sub 1]) een bedrag van € 29.930,38, aan de moeder ([eiseres sub 2]) een bedrag van € 18.053,46 en aan de broer ([eiser sub 3]) een bedrag van € 13.126,50, vermeerderd met de wettelijke rente vanaf 25 februari 2012;

3.2. veroordeelt [gedaagde] in de kosten van het geding, aan de zijde van [eiser sub 1 c.s.] tot op deze uitspraak begroot op € 9.482,24, waarvan:

- a. € 2.766,74 te voldoen aan [eiser sub 1 c.s.]
- b. € 6.715,50 te voldoen aan de griffier van deze rechtbank, na ontvangst van een nota;

3.3. verklaart dit vonnis tot zover uitvoerbaar bij voorraad;

3.4. wijst af het meer of anders gevorderde.

NOOT

In deze zeer verdrietige zaak gaat het om de gewelddadige dood van een 15-jarig meisje in Den Haag in 2012. In de pers is veel over deze zaak geschreven. Ten aanzien van de vordering op grond van shockschade schreef het AD in 2018 dat het vooral een symbolische daad zou zijn.

Men ging er al van uit dat de dader geen geld zou hebben en dat hij dat in de nabije toekomst ook niet zou gaan krijgen. Het proces was voor de nabestaanden vooral bedoeld om de zaak af te kunnen sluiten, daarbij zich wel realiserend dat het met succes vragen om een shockschadevergoeding een lastige opgave is. De advocaat van de nabestaanden werd geciteerd in het artikel in het AD: 'Dat er leed is, is duidelijk, maar bij shockschade moet het verdriet zodanig zijn dat er een door de psychiatrie erkend ziektebeeld is ontstaan. Ook moet het leed dat is ontstaan veroorzaakt worden door het misdrijf zelf. Dat je een geliefde dochter moet missen is niet genoeg, je moet er mee geconfronteerd zijn'.

Voor het kunnen toewijzen van een schadevergoeding in het kader van shockschade gelden een aantal vereisten die zich hebben ontwikkeld in de jurisprudentie. De maatstaf die wordt gehanteerd is door de rechtbank geformuleerd in het eerste tussenvonnissen van 19 september 2018 («JA» 2018/173). Volgens vaste rechtspraak handelt iemand die door overtreding van een verkeers- of veiligheidsnorm een ernstig ongeval veroorzaakt, niet alleen onrechtmatig jegens degene die dientengevolge is gedood of gekwetst, maar ook jegens degene bij wie door het waarnemen van het ongeval of door de directe confrontatie met de ernstige gevolgen ervan, een hevige emotionele schok wordt teweeggebracht, waaruit geestelijk letsel voortvloeit, hetgeen zich met name zal kunnen voordoen indien iemand tot wie de aldus getroffene in een nauwe affectieve relatie staat, bij het ongeval is gedood of gewond. De daardoor ontstane immateriële schade komt op grond van het bepaalde in art. 6:106 lid 1 BW voor vergoeding in aanmerking. Daarvoor is wel vereist dat het bestaan van geestelijk letsel, waardoor iemand in zijn persoon is aangetaast, in rechte kan worden vastgesteld, hetgeen in het algemeen slechts het geval zal zijn indien sprake is van een in de psychiatrie erkend ziektebeeld. Daarbij verwijst de rechtbank uitdrukkelijk naar het *Taxibus*-arrest en het *Vilt*-arrest van de Hoge Raad van respectievelijk 22 februari 2002 (ECLI:NL:HR:2002:AD5356) en 9 oktober 2009 («JA» 2010/8).

De rechtbank heeft in het hiervoor genoemde tussenvonnissen geoordeeld dat aan het confrontatievereiste is voldaan. De dader had nog aangevoerd dat er geen sprake kon zijn van directe confrontatie, omdat er geen sprake was geweest

van een visuele waarneming van de situatie op de plaats van het misdrijf en omdat er een tijdsverloop was van twee dagen tussen de moord en het moment waarop de nabestaanden het lichaam zagen. Dit wordt echter door de rechtbank resoluut opzij geschoven, met de onderbouwing dat dergelijke vereisten geenszins volgen uit de rechtspraak. De rechtbank heeft overwogen dat de confrontatie zoals door de Hoge Raad bedoeld ook gelegen kan zijn in de informatie die de nabestaanden hebben ontvangen over de omstandigheden waaronder hun dochter en zus om het leven is gekomen, dit in combinatie met hun visuele waarneming van (de verwondingen van) het slachtoffer. Men heeft op deze wijze een concrete voorstelling gekregen van hetgeen het slachtoffer is overkomen. De overwegingen van de rechtbank ten aanzien van de directe confrontatie met de gevolgen zijn mijns inziens in lijn met eerdere jurisprudentie. In dat kader verwijs ik graag naar Havekes die in haar recente noot onder het arrest van het Hof Den Haag van 23 juli 2019 («JA» 2019/135) het confrontatievereiste in de rechtspraak uitvoerig uiteen heeft gezet. In het tussenvonnissen wordt vervolgens ook ingegaan op de reeds betaalde vergoeding door het Schadefonds Geweldsmisdrijven. De dader had aangevoerd dat de gevorderde schade moest worden verrekend met de reeds betaalde uitkering door het Schadefonds Geweldsmisdrijven van in totaal € 24.854. De rechtbank heeft de dader ook ten aanzien van dit verweer niet gevolgd. Met referentie aan art. 6 lid 3 Wet Schadefonds Geweldsmisdrijven heeft de rechtbank uiteengezet dat het juist zo is dat het Schadefonds de mogelijkheid heeft om te verrekenen (ook achteraf). In een volgend tussenvonnissen van 21 november 2018 (ECLI:NL:RBDHA:2018:13864) heeft de rechtbank psychiater Tilanus benoemd en zijn de te stellen vragen aan de deskundige geformuleerd. De deskundige heeft de vader, moeder en broer afzonderlijk onderzocht en kennisgenomen van de procesdossiers en de volledige medische dossiers. De psychiater kon overwegen dat er bij zowel vader, moeder als broer sprake is geweest van klachten en symptomen in het kader van een acute PTSS aan de hand van DSM-5. Overigens is wel aangegeven door Tilanus dat zijn beoordeling werd bemoeilijk door het gemis van een eerder psychiatrisch onderzoek. Waarschijnlijk ook omdat van een actuele PTSS bij alle drie ten tijde van het onderzoek geen sprake meer was.

Dan het onderhavige eindvonnis van 25 september 2019. De rechtbank meent dat het onderzoeksrapport van de deskundige zorgvuldig is opgesteld en oordeelde dat het rapport voldoet aan de daartoe te stellen eisen van consistentie, inzichtelijkheid en logica. Op basis van het deskundigenrapport kon de rechtbank dan ook oordelen dat ook aan het laatste vereiste voor toekenning van shockschade is voldaan. Er is gedurende een bepaalde periode sprake geweest van een PTSS en daarmee van geestelijk letsel. De schade als gevolg daarvan kan (op grond van art. 6:162 BW) voor vergoeding in aanmerking komen, aldus de rechtbank. Aanwezigheid van blijvend geestelijk letsel is dus geen voorwaarde voor de rechtbank om een schadevergoeding te kunnen toekennen. Dat sprake is geweest van geestelijk letsel is voldoende.

Bij het toewijzen van een vergoeding voor shockschade kan in beginsel alle geleden materiële en immateriële schade voor vergoeding in aanmerking komen. Ik sta nog kort stil bij deze laatste post. Voor vergoeding van de immateriële schade is aan ieder van de nabestaanden een bedrag van € 12.658,50 toegekend. Dit was ook het bedrag dat was gevorderd en waartegen – voor wat betreft de omvang – ook geen verweer is gevoerd door de dader. We kennen de afwegingen niet van de nabestaanden voor het bepalen van het bedrag aan smartengeld dat men ging vorderen. In een enigszins vergelijkbare zaak uit 2009 («JA» 2009/135, m.nt. Van Wees), waarin het ging om een vader die ook na enkele dagen werd geconfronteerd met zijn dochter, die met 80 messteken om het leven werd gebracht, werd door het Hof Arnhem een bedrag van € 30.000 toegevoerd. Het hof overwoog dat meer gewicht werd toegekend aan de objectieveerbare omstandigheden van het geval nu de rechtspraak nog maar zo weinig aanknopingspunten biedt. Van Wees geeft in zijn noot onder deze uitspraak aan dat dit bedrag hoger lag dan in andere zaken waarin meestal een bedrag rond de € 10.000 werd toegevoerd. Dat was tien jaar geleden. In de afgelopen jaren werden diverse (civiele) uitspraken gewezen in het kader van shockschade. Zonder te pretenderen volledig te zijn, bespreek ik graag een aantal uitspraken wat betreft de (bepaling van de) omvang van het smartengeld. Bijvoorbeeld het arrest van het Hof Den Haag van 22 januari 2019 (ECLI:NL:GHDHA:2019:43). Het ging om vergoe-

ding van shockschade van een vrouw die getuige was van doodslag door haar ex-partner op haar huidige vriend. Daar waar de rechtbank nog een bedrag van € 10.000 toekende meende het hof dat een bedrag van € 20.000 redelijk was. Met name ook vanwege het feit dat het ging om een gruwelijke en zeer ingrijpende gebeurtenis, waarbij de vrouw er getuige van is geweest dat haar ex-echtgenoot, opzettelijk haar toenmalige partner en aanstaande echtgenoot, met messteken van het leven heeft beroofd.

En zie bijvoorbeeld de uitspraak van de Rechtbank Noord-Nederland van 11 februari 2015 («JA» 2015/43, m.nt. Hebly) in de zaak van Marianne Vaatstra. De rechtbank heeft bij de vaststelling van de immateriële schade laten meewegen de bijzonder gruwelijke aard van de daad, alsmede het feit dat de vader op de plaats van delict direct met het verminkte, verkrachte en vrijwel ontblote levenloze lichaam van zijn dochter is geconfronteerd. Daarnaast weegt de rechtbank mee dat de vader ruim 13,5 jaar heeft moeten leven met het gegeven dat er geen duidelijkheid was over de dader en diens motieven, en het feit dat deze jarenlange onzekerheid mede heeft bijgedragen aan het niet kunnen verwerken van hetgeen hij heeft gezien en het daaruit voortvloeiende significante lijden. De rechtbank kende een vergoeding toe van € 40.000.

In het arrest van het Hof Arnhem-Leeuwarden van 16 december 2014 («JA» 2015/42, m.nt. Van der Zalm) in de zaak van Maja Bradaric werd het vonnis van de Rechtbank Arnhem van 13 april 2011 (ECLI:NL:RBARN:2011:BQ1757) bekrachtigd waarbij een bedrag van € 12.000 werd toegewezen aan de ouders. De rechtbank heeft in deze uitspraak overwogen dat bij de begroting rekening moet worden gehouden met alle omstandigheden van het geval, in het bijzonder met de aard en de ernst van het letsel en de gevolgen daarvan voor de ouders. In dat kader benoemt de rechtbank dat van de ouders in ernstige mate hun levensvreugde is ontnomen, omdat onder meer sprake is van een voortdurende somberheid, van verlies van motivatie en van betrokkenheid op de omgeving.

Ten slotte een tweetal uitspraken van de Rechtbank Rotterdam van 18 december 2013. De eerste zaak (ECLI:NL:RBROT:2013:10725) betrof een vrouw die haar man verloor nadat hij met vele messteken om het leven was gebracht. De vrouw was niet aanwezig bij de steekpartij, maar zij

heeft haar man aangetroffen kort na het gebeurde. Uit de uitspraak kan worden opgemaakt dat met name de onverwachte dood en de gruwelijke wijze waarop de moord is gepleegd, alsmede de grote impact op het dagelijkse leven met een ongunstige prognose voor het psychisch letsel, van belang zijn. De rechtbank begrootte het smartengeld op een bedrag van € 25.000. In de andere zaak (ECLI:NL:RBROT:2013:10164) ging het om de schade van een vrouw en haar twee kinderen, nadat de man en vader door messteken om het leven was gebracht. Dan zien we terug dat de gevolgen van het wegvallen van een vader (een factor van veiligheid, voorspelbaarheid, welvaart en structuur) voor een kind (op nog zeer jonge leeftijd) wordt meegenomen in de overwegingen. Ten aanzien van de vrouw wordt overwogen dat de vrouw is geconfronteerd geweest met haar ernstig verminkte en stervende echtgenoot, waardoor zij thans lijdt aan een post traumatische stressstoornis, die waarschijnlijk blijvend is. Aan een ieder werd een bedrag van € 30.000 toegekend. De rechtbank verwijst ook naar de eerder in deze noot genoemde uitspraak van het Hof Arnhem uit 2009.

De overwegingen bij het bepalen van de omvang van de immateriële schadevergoeding is telkenmale dat rekening moet worden gehouden met alle omstandigheden van het geval, in het bijzonder met de aard en de ernst van het letsel en de gevolgen daarvan voor de benadeelden, alsmede de grond waarop de aansprakelijkheid berust en de vraag of de schade opzettelijk of door schuld is teweeggebracht. Meer recent zien we dan ook terug dat bij de begroting van de schade gelet moet worden op de bedragen die door Nederlandse rechters in vergelijkbare gevallen zijn toegekend, daaronder begrepen de maximaal toegekende bedragen, één en ander met inaanmerkingneming van de sedert de betreffende uitspraken opgetreden geldontwaarding. Hoewel de bedragen uiteenlopen lijkt toch wel geconcludeerd te kunnen worden dat de smartengeldbedragen voor nabestaanden hoger liggen dan tien jaar geleden. Deels vermoedelijk veroorzaakt door de discussie in algemene zin over het ophogen van de bedragen voor immateriële schade, maar waarschijnlijk ook deels omdat er meer referentiekader is. Ik kan mij zo voorstellen dat het blijvende of tijdelijke karakter van het geestelijk letsel een rol kan spelen in de bepaling van de omvang van de vergoeding van de

immateriële schade, immers de gevolgen voor de benadeelde zijn van belang, maar heel uitdrukkelijk vinden we een dergelijke overweging nog niet terug in de rechtspraak.

mr. P.J. klein Gunnewiek
advocaat bij Van Benthem & Keulen te Utrecht